

Archeologienota Okegem (Ninove) – Hazeleerstraat

Jelke Van Buggenhout

Bornem
2021

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Jelke Van Buggenhout

All-Archeo bvba
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2021/12.807/67

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	7
2.3	Onderzoeksopdracht	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken	8
2.3.3	Werkwijze	10
2.4	Assessmentrapport	10
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied	10
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	17
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	20
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese	22
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	23
3	Samenvatting	24
4	Bibliografie	25
4.1	Publicaties	25
4.2	Websites	25
5	Bijlagen	26
5.1	Archeologische periodes	26

1 Inleiding

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

---

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2021C398

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Oost-Vlaanderen, Ninove, Okegem, Hazeleerstraat, Hazeleerstraat

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 127793.06, 172435.66
- 127961.39, 172630.30

Kadastraal plan:

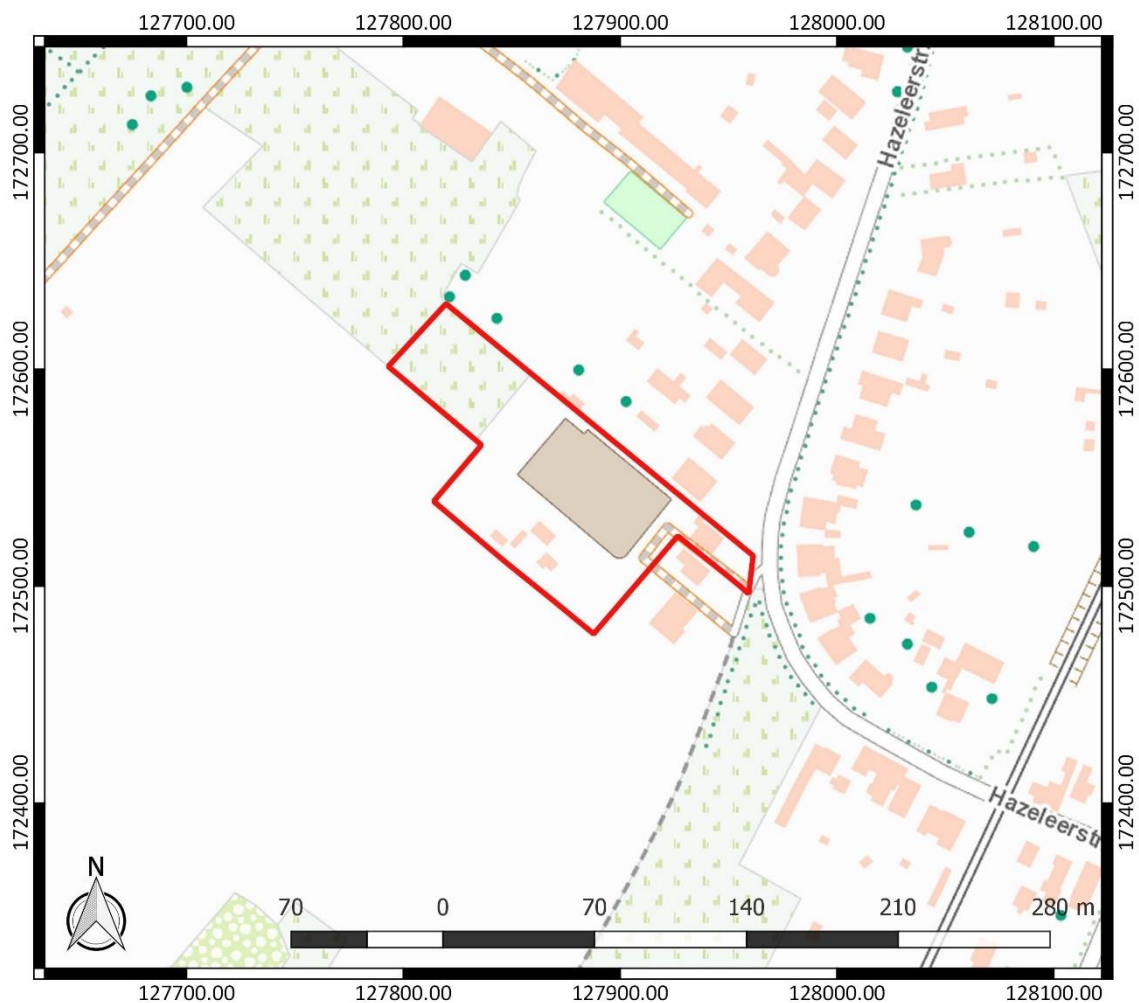

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Ninove, Afdeling 3 (Okegem), sectie A, nummers 608B, 609E (partim), 609P, 609S en 609T

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 9943 m²

Topografische kaart:

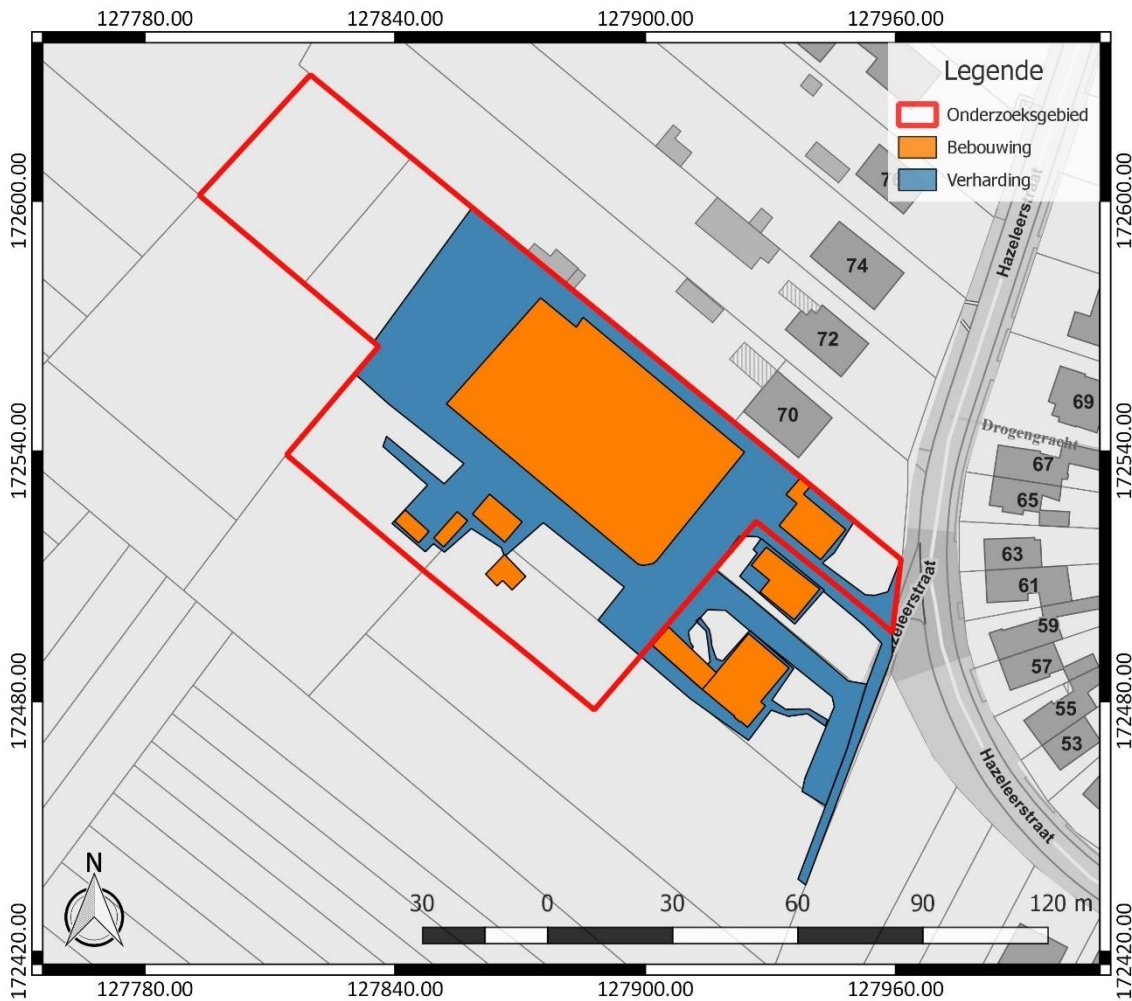

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 01/04/2021 – 21/04/2021

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, steentijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland, grasland

Verstoorde zones: er bevinden zich gebouwen en verhardingen ter hoogte van het onderzoeksgebied (Figuur 3). Er kan verondersteld worden dat de realisatie ervan enige negatieve impact heeft gehad op het archeologisch bodemarchief. De precieze aard en de omvang van deze verstoring is echter niet gekend.

Figuur 3: Verstoringskaart, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2.3 Onderzoeksoopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: niet van toepassing.

2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein zal een bedrijvenpark gerealiseerd worden met 16 KMO-units en 52 bijhorende parkeerplaatsen (Figuur 4). Centraal tussen de units zal wegenis worden aangelegd. Om de nieuwe wegenis te laten aansluiten op de bestaande Hazeleerstraat wordt de woning ter hoogte van perceel 609T afgebroken. Rondom de gebouwen en verhardingen wordt een groenzone gecreëerd.

De exacte funderingsdiepte en -techniek van de geplande weginfrastructuur en de voorziene units ligt in deze fase nog niet vast. Ze is afhankelijk van de resultaten van het sonderingsonderzoek.

Figuur 4: Ontwerplan

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart is niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is georeferereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Villaretkaart (1745-1748), de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778) en de Atlas der Buurtwegen (1841) worden drie momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

2.4 Assessmentrapport

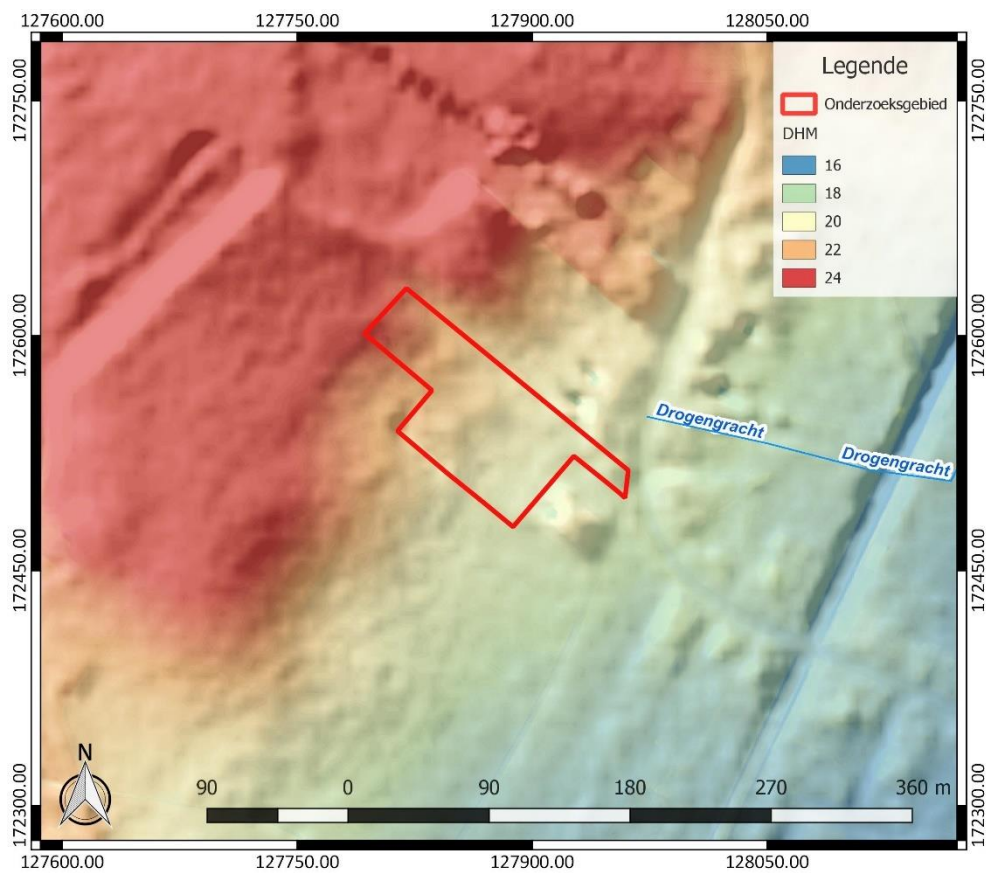
2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

Het onderzoeksgebied is gelegen ten noorden van het centrum van Okegem, langs de Hazeleerstraat in het oosten en tussen de Hazeleerstraat meer naar het noorden en de Leopoldstraat in het westen (Figuur 5). Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in gebieden voor ambachtelijke bedrijven en gebieden voor kleine en middelgrote ondernemingen.

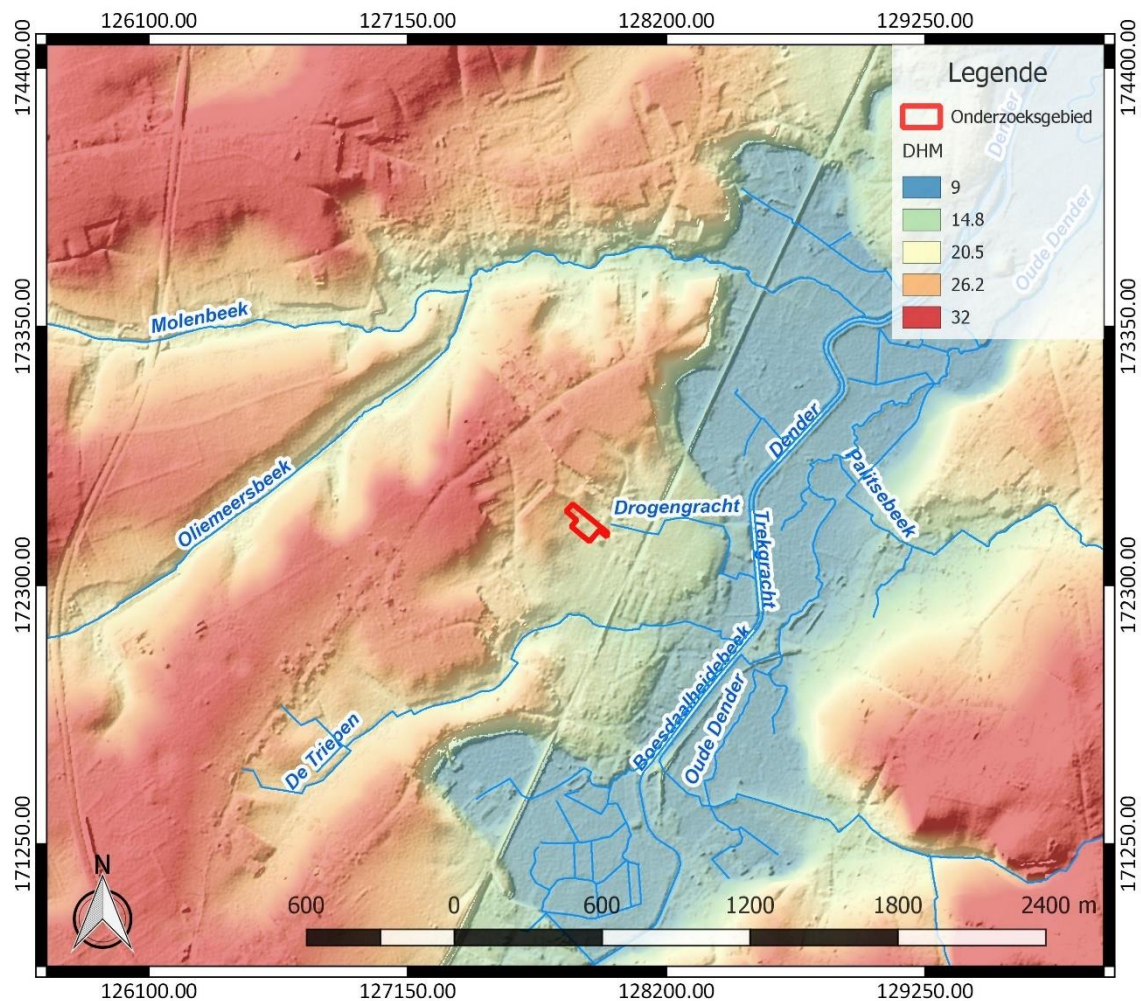
Hydrografisch behoort het tot het Denderbekken. Net ten noordoosten van het onderzoeksgebied ontspringt de Drogengracht die in oostelijke richting naar de Trechtgracht en de Dender loopt (Figuur 7). De Dender stroomt noord-zuid georiënteerd ten oosten van het terrein. Ten noordwesten stromen de Molenbeek en de Oliemeersbeek samen, waarna ze naar de Dender in het noordoosten lopen. De Triepen ontspringt ten zuidwesten van het terrein, waarna ze op een kleine afstand ten zuiden van het terrein loopt om uiteindelijk naar de Dender in het oosten te stromen.

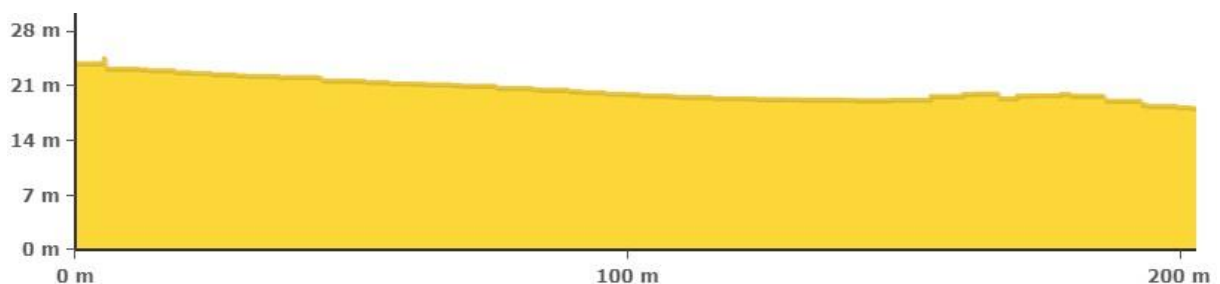
Figuur 5: Luchtfoto van 2020 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 6: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m, met aanduiding van het onderzoeksgebied

Figuur 7: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m (<https://www.geopunt.be/kaart>)

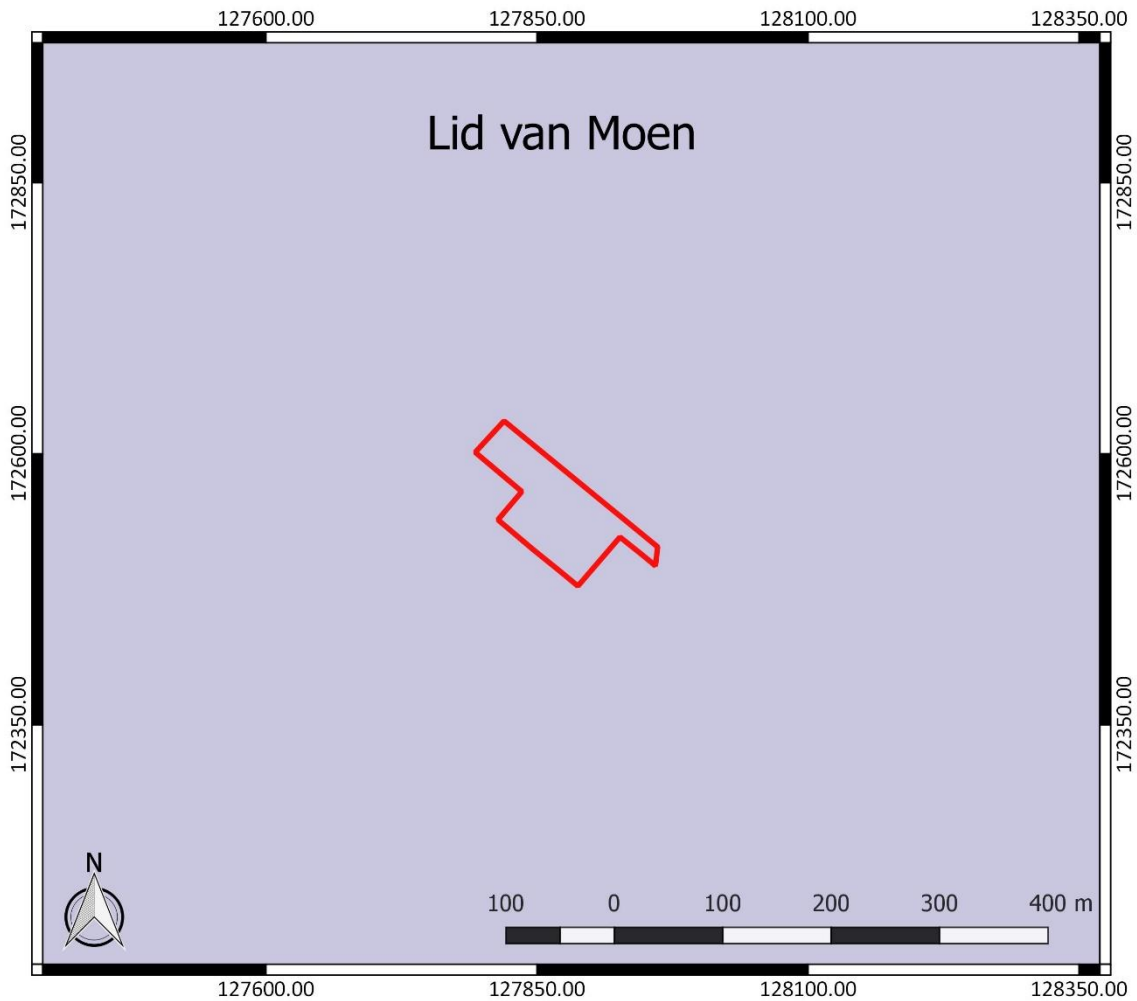

Figuur 8: Hoogteverloop van noordwest naar zuidoost over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

Geomorfologisch behoort Okegem tot het Pajottenland en de depressie van de Dender. Het Pajottenland bestaat uit een golvend landschap met zowel langgerekte ruggen als asymmetrische valleien. De laagste topografische punten bevinden zich in de alluviale vlakten met een gemiddelde hoogteligging tussen de 10 en 50 m. Langs de Dender bestaan de gronden uit zandleem.³ Het onderzoeksgebied bevindt zich op de zuidelijke flank van een noordoost-zuidwest georiënteerde rug, (Figuur 6), in een sterk golvend gebied. Het terrein kent een hoogte van 18,2 tot 24,6 m TAW (Figuur 8).

³ Bogemans 2005, 2-3

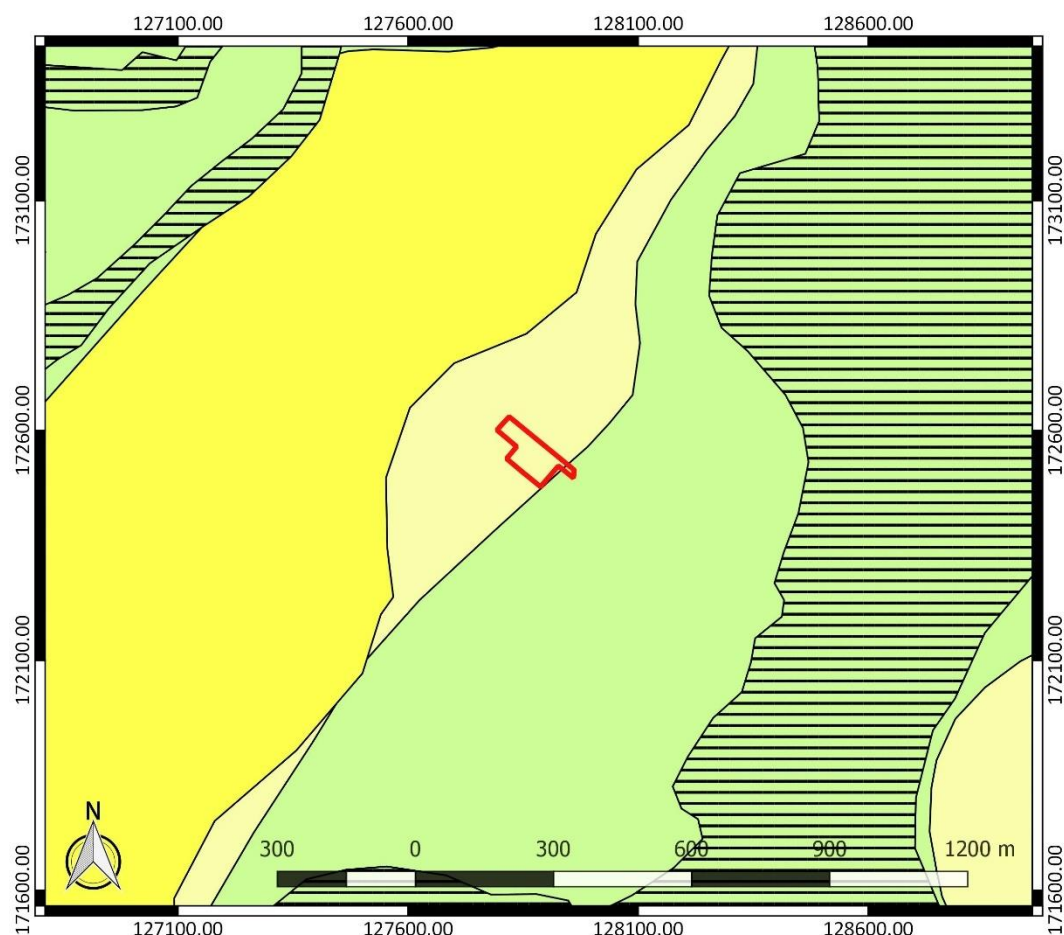
Figuur 9: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De tertiaire ondergrond van het onderzoeksgebied (Figuur 9) bestaat uit de Formatie van Kortrijk en het Lid van Moen. Dit wordt gekenmerkt door grijze klei tot silt, die kleihoudend is en bovendien kleilagen en nummulites planulatus bevat.⁴

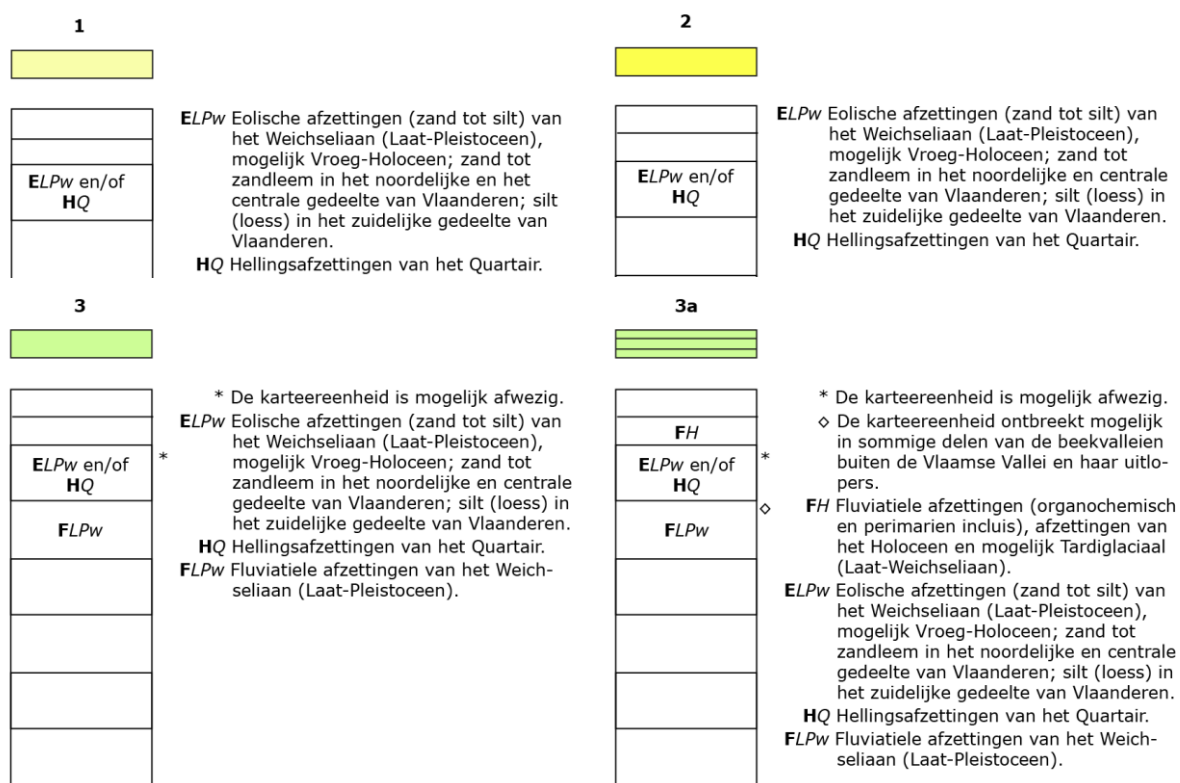
De quartairgeologische kaart (Figuur 10) geeft aan dat in het noorden en centrum van het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair. In het zuidoosten bevinden zich hieronder nog fluviale afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).⁵

⁴ www.geopunt.be/kaart

⁵ www.geopunt.be/kaart

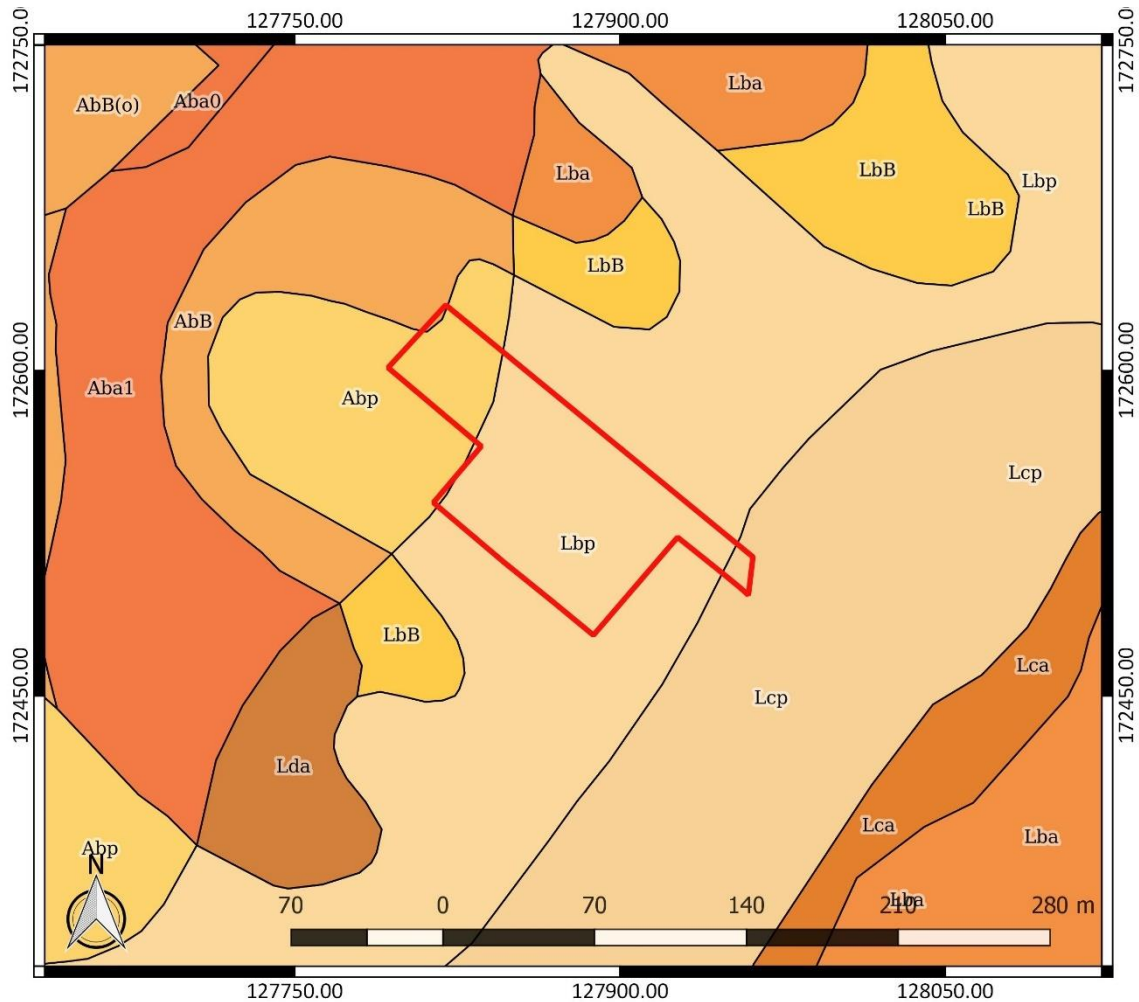

Figuur 10: Quartairegeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

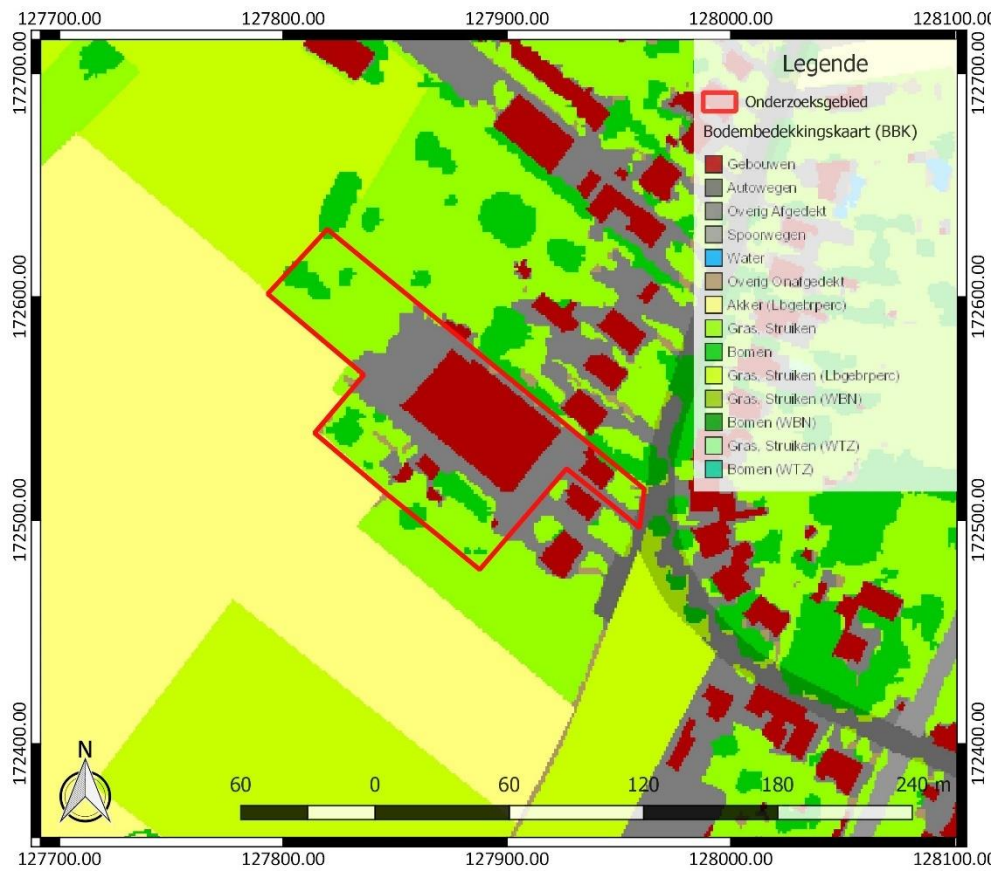
Figuur 11: Legende bij de quartairegeologische kaart (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 12) situeert het onderzoeksgebied grotendeels in een droge zandleembodem zonder profiel (Lbp). In het noordwesten zou bovendien een droge leembodem zonder profiel (Abp) aanwezig zijn, terwijl er zich in het uiterste zuidoosten een matig droge zandleembodem zonder profiel (Lcp) zou bevinden.

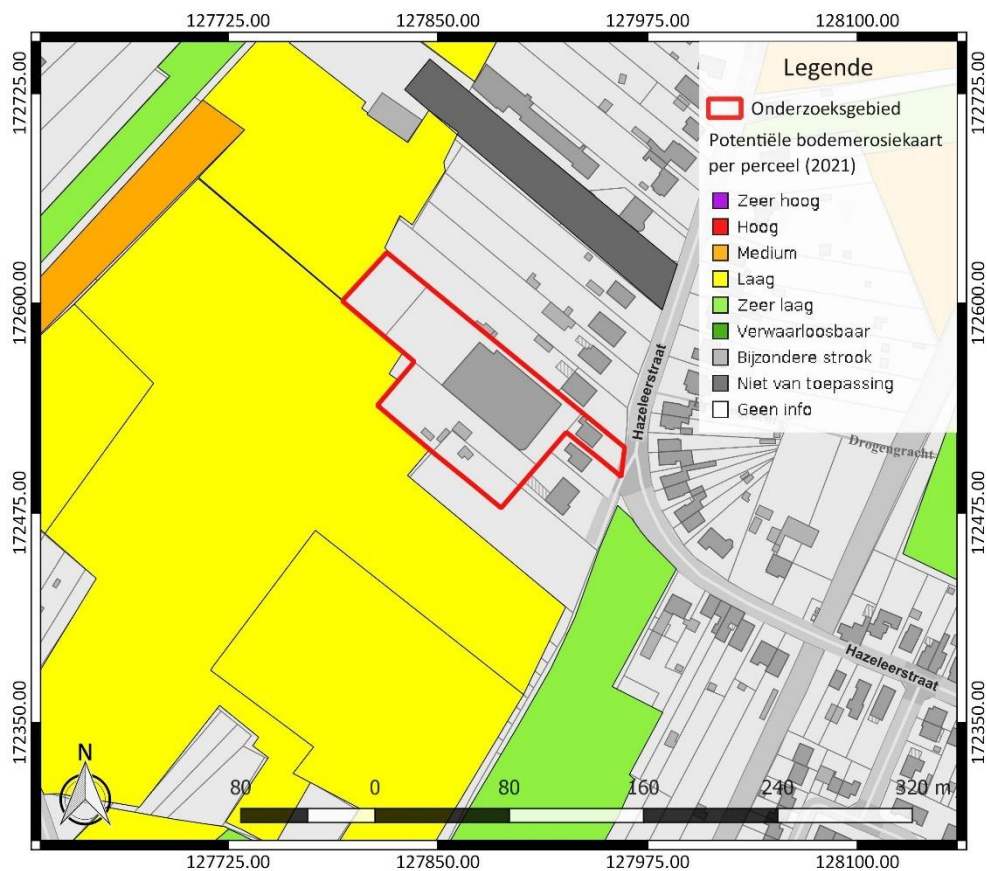

Figuur 12: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

In het onderzoeksgebied zijn op de bodemgebruikskaat gebouwen en verhardingen te bemerken (Figuur 13). Voor het overige wordt het onderzoeksgebied volgens de kaart ingenomen door gras, struiken en enkele bomen. Dit beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 5). Volgens de potentiële bodemerosiekaart is de erosiegevoeligheid binnen het onderzoeksgebied onbekend (Figuur 14). De aanpalende percelen kennen een zeer lage erosiegevoeligheid in het zuidoosten en een lage erosiegevoeligheid in het noorden, het westen en het zuiden.

Figuur 13: Bodemgebruikskarta met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

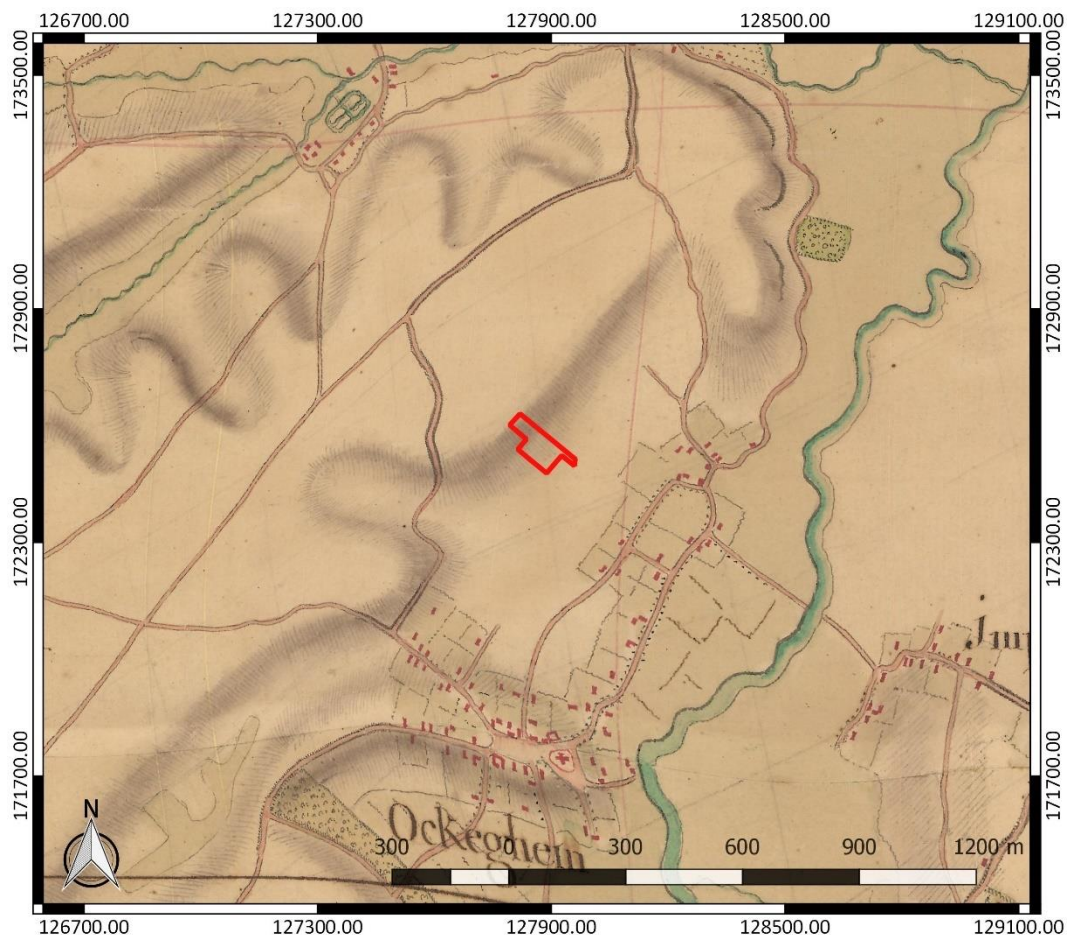
Figuur 14: Potentiële bodemerosiekarta met aanduiding van het onderzoeksgebied, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

De gemeente Ninove is gelegen tussen verschillende armen van de Dender, wat het aantrekkelijk maakte voor activiteiten in het verleden. In de tweede helft van de 11de eeuw groeide de plaats onder graaf van Vlaanderen Boudewijn V uit tot een strategisch grensgebied tussen het Graafschap Vlaanderen en het Hertogdom Brabant. Aan deze periode kan vermoedelijk de bouw van een castrum toegewezen worden die ingeplant was tussen twee armen van de Dender. De vesting zou verdedigd zijn geweest met muren met torens en omringd zijn met grachten. De eerste verdedigingsgordel zou dateren uit 1137, terwijl een tweede omwalling uit de 13de eeuw stamt. In 1137 zou bovendien een Norbertijnerabdij opgericht zijn in de stad. Voornamelijk de graan- en lakenhandel speelde een belangrijke rol in de plaatselijke economie. In de 14de en 15de eeuw werd de stad verschillende malen geteisterd door belegeringen, pestepidemieën en een verwoestende brand. Ninove bleef daarna nog een handels- en nijverheidscentrum, maar het aandeel van landbouwproducten en de lakennijverheid namen af in het voordeel van de vlasnijverheid.⁶

Okegem behoorde tot 1638 eveneens toe aan de graven van Vlaanderen, daarna kwam het achtereenvolgens in handen van verschillende families. Vanaf de 19de eeuw nam de bebouwing rond de dorpskern sterk toe.⁷

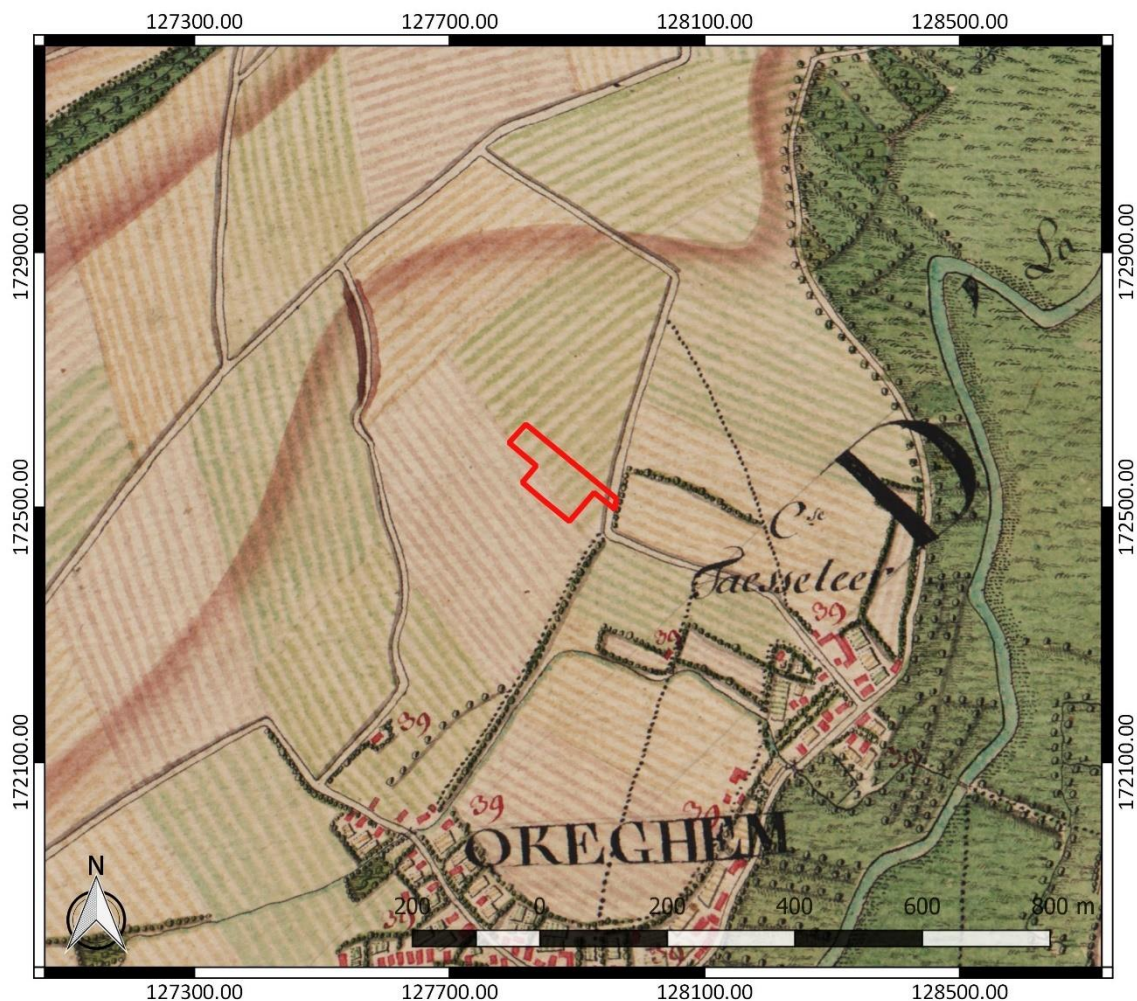
Figuur 15: Villaretkarte met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Ninove [online] <https://id.erfgoed.net/themas/13766> (Geraadpleegd op 02-04-2021)

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Okegem [online] <https://id.erfgoed.net/themas/13774> (Geraadpleegd op 02-04-2021)

Op de Villaretkaart, genoemd naar Jean Villaret, ingenieur-geograaf bij het Franse hof en één van de makers (1745-1748), bevindt het onderzoeksgebied zich ten noorden van de dorpskern van 'Okeghem' (Figuur 15). Het terrein is gelegen op een helling en is onbebouwd. Vermoedelijk is het terrein in gebruik als grasland of akkerland.

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is te zien dat het onderzoeksgebied in gebruik is als akkerland (Figuur 16). In het zuiden van het terrein is de historische voorloper van de Hazeleerstraat aanwezig.

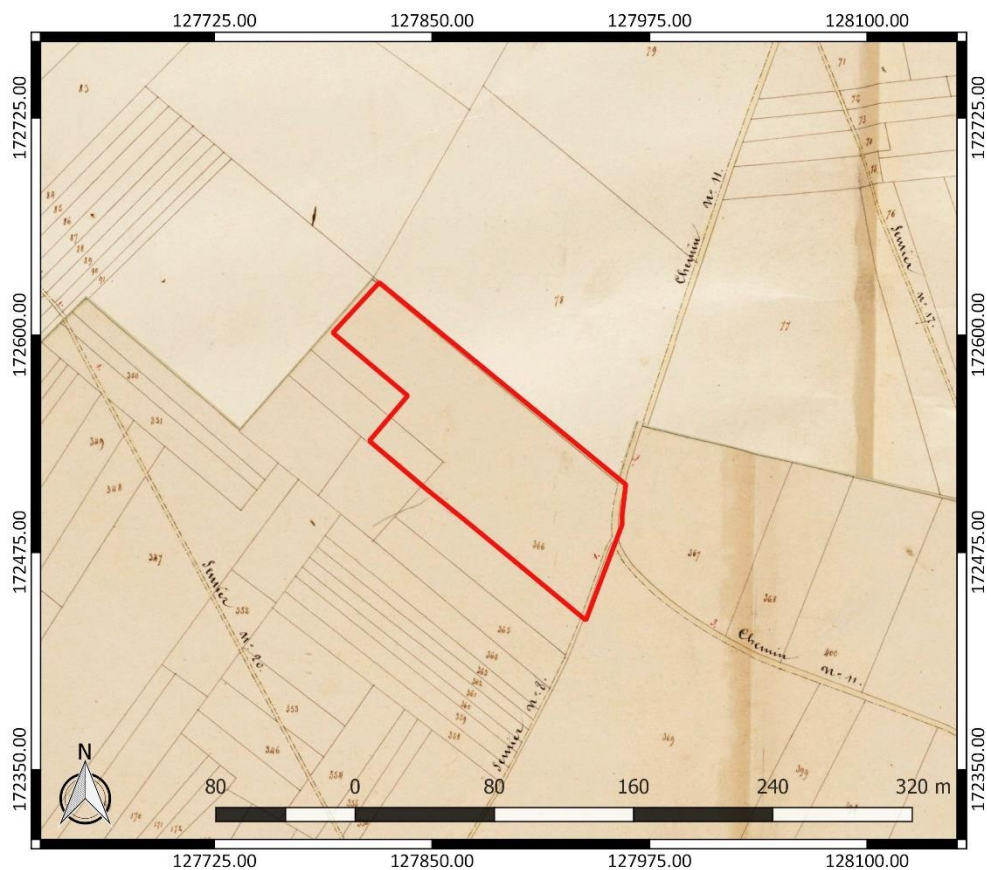

Figuur 16: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

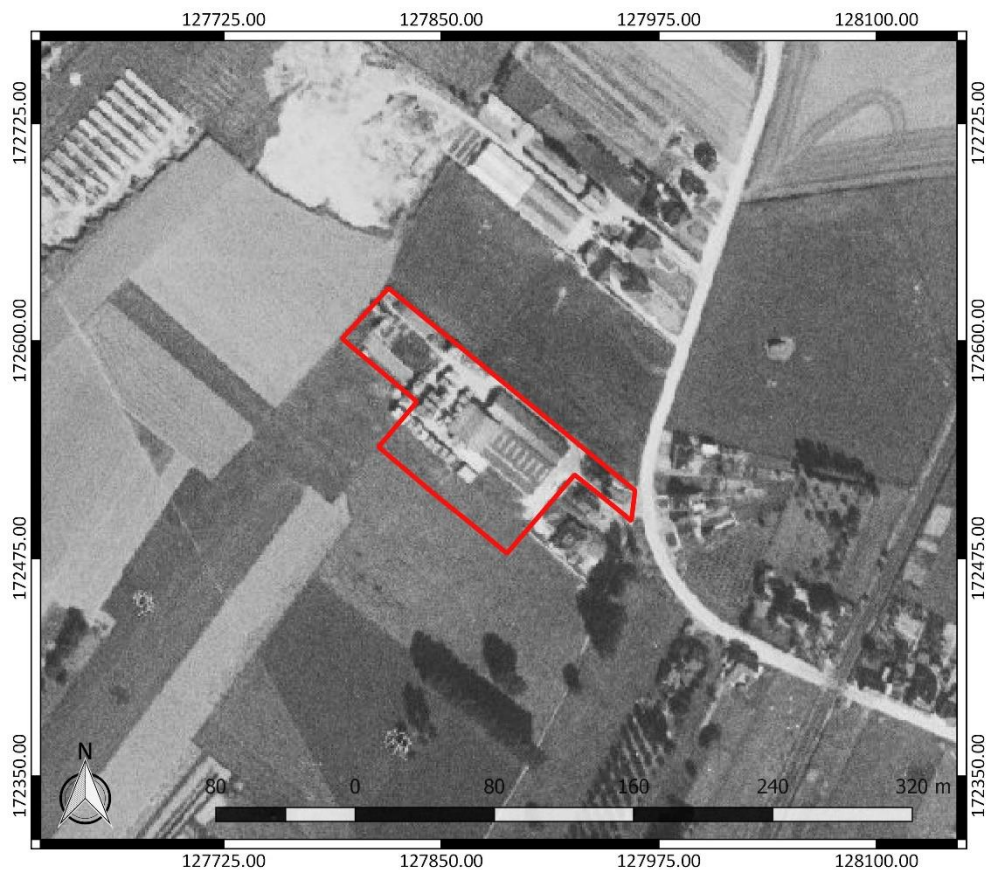
Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is nog steeds geen bebouwing te zien binnen het onderzoeksgebied. Vermoedelijk was het terrein nog steeds in gebruik als akkerland (Figuur 17).

Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 18) geeft voor het eerst een beeld van de aanwezige bebouwing. Naast het huis aan de straatzijde en het centraal gelegen bedrijfsgebouw zijn in het noorden nog gebouwen te bemerken die tegenwoordig verdwenen zijn. Een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 19) toont dat de bebouwing in de omgeving van het onderzoeksgebied enorm uitgebreid is. Het beeld komt grotendeels overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 5). De bebouwing in het noorden van het terrein is recenter gesloopt.

Figuur 17: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 18: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 19: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 20). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

Er bevinden zich geen archeologisch gekende waarden nabij het onderzoeksgebied en daarom worden enkel de vondsten met een gelijkaardige landschappelijke situatie besproken.

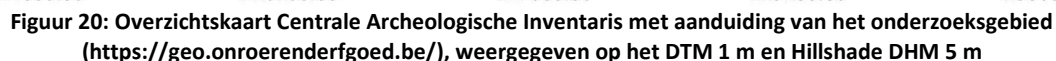
In de Scherpstraat in Denderleeuw (CAI ID 158381) werden bij een veldkartering een klopper en zes afslagen in silex aangetroffen. De vondsten dateren uit de steentijd.⁸

Op het Nieuwpoortveld te Ninove (CAI ID 156281) werd een Merovingische begraving aangetroffen. Er werden een rode en een zwarte urne aangetroffen, samen met een 'Frankische bijl'.⁹

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Scherpstraat (DE 2) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/158381> (Geraadpleegd op 06-04-2021)

⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Niepersveld [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/156281> (Geraadpleegd op 06-04-2021)

Op het Kerkplein van Ninove (CAI ID 30668) zijn de abdijkerk, veldpoort en infirmerie nog zichtbaar. Bij een opgraving werden bovendien een deel van de kapel, de sacristie, pandgangen, de kapittelzaal en de noodkerk aangesneden. In 1157 werden hier door de Norbertijnen een klooster en abdijkerk opgericht. Uit de oudste romaanse fase (1157-1400) werd ook een gedeelte van het monnikengraved veld opgegraven, waarbij een veertigtal graven werden ontdekt. De kerk en het klooster werden verwoest tussen 1579 en 1582, waarna ze terug werden opgebouwd. In 1603 woedde echter een brand, waarna de kerk in 1623 werd afgebroken en tussen 1635 en 1723 weer werd heropgebouwd. De noodkerk dateert uit deze periode. Omstreeks 1770 werd het klooster heropgebouwd in een classicistische stijl, maar reeds in 1796 werd het opgeheven en verkocht, waarna het tussen 1823 en 1825 uiteindelijk werd afgebroken. Slechts enkele delen hiervan bleven bewaard.¹⁰

Bij een proefsleuvenonderzoek dat eveneens op het Kerkplein uitgevoerd werd (CAI ID 211200), werden ophogingspakketten vanaf de late middeleeuwen vastgesteld. Hierbij werden ook de sporen van een gastenverblijf en de toegangspoort van de abdij uit de 17de en 18de eeuw aangetroffen. Op

dat moment werd ook de arm van de Beverbeek die tot dan over het terrein stroomde, droog gelegd. Nadat de abdij werd opgegeven, werden op het terrein meerdere schuren of stallen opgetrokken.¹¹

Een cartografisch en erfgoedonderzoek toonden aan dat te Pamel nabij de pastorie (CAI ID 618) de eerste woonst van de heren van Pamel-Ledeberg was gelegen. Dit Hof van Pamel was afhankelijk van de abdij van Ninove en werd omstreeks 1240 gesticht. Op de plaats van de hoeve zou later ook een kasteel opgericht zijn. Vermoedelijk verdween de woonst reeds in de 16de eeuw.¹² Bovendien bevond zich hier aan het kerkhof en de Oude Kerkweg (CAI ID 6117) ook de verdwenen kerk van Pamel. Deze kerk werd voor het eerst vermeld in 1179 en zou afgebroken zijn op het einde van de 19de eeuw.¹³

Op het Segersplein te Denderleeuw (CAI ID 210425) werd bij de heraanleg van het plein een laatmiddeleeuwse waterput aangetroffen.¹⁴ Op het gemeenteplein van Liedekerke (CAI ID 2665) staat de Sint-Niklaaskerk, waarvan de toren dateert uit 1637.¹⁵

Bij een proefsleuvenonderzoek aan de Houtmarkstraat 71 te Liedekerke (CAI ID 980465) werden enkel recente verstoringen aangetroffen.¹⁶ Ter hoogte van nummer 88 (CAI ID 980296) werden dan weer een greppel en een paalkuil aangetroffen, die mogelijk uit de middeleeuwen dateren.¹⁷

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht. Bekrachtigde archeologienota's of nota's van terreinen in de omgeving bieden geen relevante aanvulling op de reeds besproken CAI-locaties. Daarom lichten we ze hier niet afzonderlijk toe.

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?

Het terrein is gelegen ten noorden van het centrum van Okegem. Het terrein kent een gunstige landschappelijke ligging op de zuidelijke flank van een noordoost-zuidwest georiënteerde rug. In de omgeving zijn verschillende waterlopen aanwezig. Archeologisch onderzoek in de nabije en ruimere omgeving toont aan dat resten van de steentijd tot de nieuwste tijd kunnen voorkomen.

¹¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Ninove Abdij [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/221200> (Geraadpleegd op 06-04-2021)

¹² Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Verdwenen Hof van Pamel [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/618> (Geraadpleegd op 06-04-2021)

¹³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Verdwenen kerk van Pamel [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/6117> (Geraadpleegd op 06-04-2021)

¹⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Segersplein [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/210425> (Geraadpleegd op 06-04-2021)

¹⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Sint-Niklaaskerk [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/2665> (Geraadpleegd op 06-04-2021)

¹⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Liedekerke Houtmarkstraat 71 [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/980465> (Geraadpleegd op 06-04-2021)

¹⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Liedekerke Houtmarktstraat [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/980296> (Geraadpleegd op 06-04-2021)

Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Vanaf de 18de eeuw beschikken we over historische kaarten en luchtfoto's om de gebruiksevolutie van het terrein te reconstrueren. Dit leert ons dat het terrein van in de late middeleeuwen tot minstens in het midden van de 20ste eeuw in gebruik lijkt te zijn geweest als akkerland. Op een luchtfoto van 1971 verschijnen voor het eerst de verharding en bebouwing die ook nu nog aanwezig zijn op het terrein. Bovendien was op dat moment in het noorden van het gebied ook nog bebouwing aanwezig, die vrij recent moet gesloopt zijn. De aanwezigheid en gedeeltelijke sloop van bebouwing en verharding op het terrein in het recente verleden maakt dat we verwachten dat de bovenzijde van het bodemarchief aangetast is. Dit reduceert het potentieel op een goed bewaarde steentijd artefactensite tot slechts een laag potentieel. Relevante archeologische sporen kunnen wel nog bewaard gebleven zijn, aangezien we verwachten dat de bodemingrepen die in het verleden hebben plaatsgevonden op het terrein, zich zullen beperken tot de bovenzijde van het bodemarchief.

Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen het volledige onderzoeksgebied worden werken gepland. De voornaamste werken omvatten de bouw van units, de aanleg van parkeerplaatsen en wegenis en omgevingsaanleg. Van verschillende bodemingrepen ligt de precieze verstoringsdiepte niet vast. Binnen het volledige onderzoeksgebied wordt het bodemarchief bedreigd door de geplande werken in het kader van de vergunningsaanvraag.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Deze inschatting is gebaseerd op de gunstige landschappelijk ligging van het terrein op de zuidelijke flank van een noordoost-zuidwest georiënteerde rug in de nabijheid van verschillende waterlopen. Mogelijk bleven de verstoringen van de huidige bebouwing en verharding beperkt tot de toplaag van het bodemarchief. Dit reduceert het potentieel op een goed bewaarde steentijd artefactensite tot slechts een laag potentieel, maar relevante archeologische sporen kunnen wel nog bewaard gebleven zijn. Bovendien zijn in de omgeving van het terrein relevante archeologische waarden gekend van de steentijd tot de nieuwste tijd. Gezien de sterk negatieve impact van de geplande werken op het bodemarchief moet eerst nagegaan worden of relevante archeologische resten op het terrein aanwezig zijn. Daaruit volgt dat bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig is.

Voor het verdere vooronderzoek wegen we verschillende onderzoeksmethodes af. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Het potentieel op kennisvermeerdering is voor deze onderzoekstechniek te beperkt. Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het terrein grotendeels verhard en bebouwd is en voor de rest in gebruik is als grasland.

Landschappelijk bodemonderzoek is relevant om de bewaringstoestand van het bodemarchief beter te kunnen inschatten. Inzicht in de bewaring van het bodemarchief kan echter ook aan de hand van een andere onderzoeksmethode worden verkregen. Het is daarom kosten-baten efficiënter om meteen over te gaan tot een andere onderzoeksmethode.

Wel dient een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

3 Samenvatting

Het onderzoeksgebied is gunstig gelegen op de zuidelijke flank van een noordoost-zuidwest georiënteerde rug. In de directe omgeving zijn verschillende waterlopen aanwezig. De verstoringen van de huidige bebouwing en verharding blijven mogelijk beperkt tot de toplaag van het bodemarchief. Dit reduceert het potentieel op een goed bewaarde steentijd artefactensite tot slechts een laag potentieel, maar relevante archeologische sporen kunnen wel nog bewaard gebleven zijn. Bovendien zijn in de omgeving van het terrein relevante archeologische waarden gekend van de steentijd tot de nieuwste tijd. Een evaluatie van de geplande bodemingrepen geeft aan dat het bodemarchief binnen het onderzoeksgebied bedreigd is. Gezien het archeologische potentieel van het terrein is daarom verder archeologisch vooronderzoek aangewezen.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Bogemans, F., 2005: *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 30/38 Geraardsbergen en Ath (deel)*, Brussel.

4.2 Websites

Cartesius (2021)
<https://www.cartesius.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2021)
<https://dov.vlaanderen.be/>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2021)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2021)
<https://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2021)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2021)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

